

Сергій Голбанос,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 051 «Економіка»,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА МІГРАЦІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ МОЛОДІ: ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ТА НОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ

Сучасний світ переживає масштабну цифрову трансформацію, яка кардинально змінює всі сфери життя, включаючи процеси міграції. **Диджиталізація** стала не лише інструментом, а й каталізатором міграційної мобільності, особливо серед молоді. В Україні, в умовах повномасштабної війни, питання міграції молоді набуло особливої гостроти, створюючи нові виклики для **національної безпеки**. Втрата людського капіталу, "відтік мізків", демографічні дисбаланси та складнощі з поверненням молодих фахівців ставлять під загрозу повоєнне відновлення країни [1-3].

Актуальність дослідження зумовлена тим, що цифрові технології значно спрощують процеси пошуку інформації про навчання, роботу та проживання за кордоном, полегшують адаптацію у нових умовах, але водночас створюють нові канали впливу та ризики для безпеки даних і персональних даних громадян. Наявні наукові роботи здебільшого розглядають міграцію або диджиталізацію окремо, проте комплексний аналіз їхнього взаємозв'язку та впливу на національну безпеку України, особливо в умовах воєнного стану, є недостатнім.

Метою дослідження є комплексний аналіз взаємозв'язку диджиталізації та міграційної мобільності молоді, виявлення нових викликів національній безпеці, а також обґрунтування інноваційних аспектів регулювання цих процесів.

Сутність міграційної мобільності молоді в умовах диджиталізації – це динамічний процес переміщення молодих людей (від 14 до 35 років) за межі постійного проживання, який значною мірою опосередкований та прискорений цифровими технологіями. Це не просто фізичний рух, а складна взаємодія соціально-економічних, психологічних та інформаційних факторів. **Диджиталізація** виступає тут як **подвійний агент**: з одного боку, вона є потужним чинником, що **сприяє міграції**, надаючи легкий доступ до інформації про вакансії, освітні програми, умови життя за кордоном, а також можливості для віддаленої роботи та комунікації. Соціальні мережі та месенджери стають платформами для планування переїзду, пошуку житла, налагодження зв'язків з діаспорою, а також джерелом психологічної підтримки.

З іншого боку, диджиталізація є **інструментом для регулювання та моніторингу міграційних потоків**, а також може створювати **нові ризики** для національної безпеки, пов'язані з кіберзлочинністю, дезінформацією та неконтрольованим збором даних.

Вплив диджиталізації на міграційну мобільність молоді породжує низку викликів для національної безпеки України, особливо в умовах воєнного стану:

1. **«Відтік мізків» та втрата людського капіталу** (цифрові платформи дозволяють молодим, талановитим фахівцям легко знаходити високооплачувану роботу за кордоном, що призводить до відтоку критично важливих спеціалістів (особливо у STEM-галузях, ІТ) та ослаблює інноваційний потенціал країни).

2. **Демографічні та соціальні дисбаланси** (масова еміграція молоді (особливо жінок з дітьми) загострює проблему демографічного старіння, знижує народжуваність та змінює соціальну структуру суспільства, що має довгострокові наслідки для національної безпеки та розвитку).

3. **Кіберзагрози та вразливості персональних даних** (використання великих обсягів персональних даних молодих мігрантів у цифрових системах (реєстри, візові центри, пошукові платформи) створює ризики їхнього витоку, несанкціонованого використання або доступу з боку ворожих суб'єктів, що може бути використано для дестабілізації).

4. **Інформаційний вплив та дезінформація** (цифрові канали можуть бути використані для поширення дезінформації, спрямованої на стимулювання міграції, створення панічних настроїв або формування негативного іміджу України серед молоді, що перебуває за кордоном, ускладнюючи її повернення).

5. **Складність реінтеграції** (молодь, яка тривалий час перебувала за кордоном і активно інтегрувалася в цифрові та соціальні екосистеми інших країн, може мати значні труднощі з реінтеграцією в українське суспільство та ринок праці, що створює ризики соціальної напруги та втрати зв'язків з Батьківщиною).

6. **Збільшення обсягів тіньової економіки та незаконної зайнятості** (цифрові платформи можуть сприяти розвитку нелегальних схем працевлаштування та міграції, що ускладнює регулювання та моніторинг, а також створює ризики експлуатації молодих людей).

В цифрову епоху для ефективного реагування на окреслені виклики необхідна розробка та впровадження інноваційних аспектів регулювання, що враховують вплив диджиталізації:

- **розробка цифрових інструментів для утримання та реінтеграції:** (створення державних онлайн-платформ (порталів), що надають молоді інформацію про можливості працевлаштування, навчання, житлові програми в Україні; сервіси для психологічної та юридичної підтримки; онлайн-центри адаптації для репатріантів);

- **забезпечення кібербезпеки та захисту даних** (посилення державного контролю та інвестицій у кібербезпеку міграційних та демографічних реєстрів, розробка захищених цифрових сервісів для громадян, що перебувають за кордоном, з метою мінімізації ризиків витоку інформації та зовнішнього впливу);

- **«дипломатія талантів» та цільові програми** (використання цифрових комунікацій для прямого зв'язку з молодими українськими фахівцями за кордоном, інформування їх про державні програми підтримки, можливості для повернення та розвитку кар'єри в Україні, зокрема у стратегічних галузях, пов'язаних із відбудовою та цифровою економікою);

- **адаптація освітньої системи** (впровадження гнучких онлайн-курсів та програм перекваліфікації, орієнтованих на потреби відновлення країни та цифрові навички, що дозволить молоді, яка повертається, швидко інтегруватися в ринок праці, а також утримувати тих, хто знаходиться в Україні, надаючи їм конкурентні переваги);

- **створення сприятливого цифрового та інвестиційного клімату:** (розвиток IT-інфраструктури, підтримка стартапів, забезпечення прозорих умов ведення бізнесу, що створить привабливі можливості для молодих підприємців та фахівців, стимулюючи їх залишатися та розвиватися в Україні);

- **міжнародна співпраця у сфері безпеки даних** (активізація співпраці з міжнародними партнерами щодо обміну інформацією про кіберзагрози, розробки спільних протоколів захисту даних мігрантів та протидії дезінформації).

Таким чином, диджиталізація суттєво трансформує характер міграційної мобільності молоді, створюючи як нові можливості, так і значні виклики для національної безпеки України, особливо в умовах війни. Для ефективного протистояння цим загрозам та використання потенціалу цифрових технологій для розвитку країни, необхідний комплексний підхід до регулювання. Він має включати не лише удосконалення міграційного законодавства, а й активне використання цифрових інструментів для утримання та реінтеграції молоді, забезпечення кібербезпеки персональних даних, проведення «дипломатії талантів» та створення сприятливих умов для їхнього професійного зростання в Україні. Лише цілеспрямовані дії, що поєднують технологічний прогрес з розумінням людських потреб та стратегічними цілями держави, дозволять Україні зберегти свій молодіжний капітал та забезпечити міцний фундамент для майбутнього відновлення та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Біль М. М., Мульська О. П., Бараняк І. Є., Махонюк О. В., Карп'як М. О. *Міграційна мобільність молоді: можливості та виклики розвитку людського потенціалу Карпатського регіону України*: монографія / наук. ред. М. М. Біль; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 252 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220008.pdf>

2. Семикіна М.В., Голбанос С.С., Семикіна А.В. *Методологія наукових досліджень міграційної мобільності молоді в контексті пріоритетів людського розвитку. Інноваційні тенденції в праві та соціально-економічних відносинах*: колективна монографія / за наук. ред. О. Кравченко, І. Маліновської. Кропивницький-Вроцлав: Вид-во ЦІРОЛ, 2025. Розд.4. С.435-457. <https://vmurol.kr.ua/?p=14103>

3. Хила Є.П. Детермінуючі фактори міграційних настроїв молоді. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2023. Т. 28, Вип. 2. С. 6-10.